

**L. Coelii Lactantii Firmiani, diuinarum institutionum,
aduersus gentes, de falsa religione liber primus**

Lactantius, Lucius Caecilius Firmianus

[Köln], [1518]

VD16 ZV 9338

Qua ratione dij esse non possunt, quos sexus discernit Et [quod] in naturam Dei non cadit sexus, aut coitus, aut officium generandi. Cap. XVI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71332)

DE FALSA RELI.

intelligamus, quorum memoriam si eadem ratione uete-
res consecrauerunt, quae se imaginem, nomenque filiae con-
secraturum esse dicit, ignosci merentibus potest, creden-
tibus non potest. Quis enim tam demens, qui consensu,
& placito innumerabilium stultorum, apiri coelum mor-
tuis arbitretur: aut aliquid, quod ipse non habeat, dare al-
teri posse? A patre Romanos Deus Iulius, quia hoc scelerato
homini placuit Antonio, Deus Quirinus, quia hoc pas-
toribus uisum est, cum alter germani fratris extiterit, al-
ter patriae paricida, quod si consul non fuisset Antonius,
C. Caesar pro suis in rempublicam meritis etiam defuncti
hominis honore caruisset. Et quidem consilio Pisonis so-
ceri, & L. Caesaris propinqui, qui uetabatur funus fieri, &
Dolobellae consulis, qui columnam in foro, id est titulum
eius euerit, ac forum expiauit. Nam Romulum desyre-
rio suis fuisse declarat Ennius, apud quem populus amissum
regem dolens haec loquitur. O Romule Romule dic, o,
Qualem te patriae custodem Dei genuerunt?
Tu produxisti nos intra luminis oras.
O pater, o genitor, o sanguen Dei oriundum.
Ob hoc desyderium facilius creditum est Iulio Proculo menti
enti, quod subornatus a patribus est, ut nunciaret plebi suae ui-
disse se regem humano habitu augustiorem, eumque madasse ad
populum, ut sibi delubrum fieret, se Deum esse, & Quirinum
uocari. Quo facto & ipsi populo persuasit, Romulum ad de-
os abiisse, & senatum suspitione caedis regiae liberauit.
Qua ratione dii esse non possunt, quos sexus discernit
Et quod in naturam Dei non cadit sexus, aut coitus, aut

*Subiit Caesar in
patria uiginti mi-
lium uinculis abse-
uerunt et popu-
larem q. d. d. d. d.
h. d.*

*Romulus rediret
resibus tunc q. d.
p. d. d. d. d. d. d.
p. d. d. d. d. d. d.
p. d. d. d. d. d. d.
p. d. d. d. d. d. d.
p. d. d. d. d. d. d.
p. d. d. d. d. d. d.
p. d. d. d. d. d. d.
p. d. d. d. d. d. d.
p. d. d. d. d. d. d.*

O teram ijs, quæ retuli, esse contentus,
 sed supersunt adhuc multa suscepto opi
 necessaria. Nam quâuis ipso reli gionū
 capite destructo uniuersa sustuleri, libet
 tñ prosequi cætera, & redarguere plenius inueteratā per
 suasionē, ut tandem homines' pudeat suorū, ac pœniteat
 errorum. Magnum hoc opus, & homine dignum,
 Religionum animos nodis exoluere pergo. (ut ait Lu
 cretius) q̄ quidem hoc efficere non poterat, q̄ nihil ueri
 affererat. Nřm est hoc officium, q̄ & uerū Deum asseri
 mus, & falsos refutamus. Illi ergo, qui poetas finxisse de
 dijs fabulas opinantur, & deas fœminas esse credunt, &
 colunt, reuolūtūtur imprudentes ad id, q̄d negauerāt, coire
 illos, ac parere. Nec em̄ fieri potest, qn̄ duo sexus generā
 di causa sint instituti. Recepta uero sexuū diuersitate, nō
 intelligunt cōsequēs esse, ut concipiāt, q̄d in Deum cade
 re non potest, ut isti putant, nā & Iouis eē filios dicunt, &
 cæterorū deorū. Nascunt̄ ergo & quotidie q̄dem dij no
 ui, nec em̄ uincūt̄ur ab hoibus fœcūditate. Igitur deorum
 innumerabiliū plena sunt oīa, nullo scilicet moriēte. Nā
 cum hominum uix incredibilis numerus sit, & inæstima
 bilis, quos tamen, sicuti nascuntur, mori necesse est, quid
 deorum esse tandem putemus, q̄ tot sæculis nati sunt, im
 mortalesq̄ manserūt. Cui ergo tam pauci coluntur? nisi
 forte arbitramur non generandi causa, sed tantummō ca
 piendæ uoluptatis duos esse sexus Deorū, & ea exercere
 quæ homūculos & facere, & pati pudet. Cum uero di
 F

alter infirmior est. Robustiores enim mares sunt, foeminae imbecilliores. Imbecillitas autem non cadit in Deum, ergo nec foemineus sexus. Huic addit superioris argumenti extrema illa conclusio, ut dii non sint, quoniam in diis & foeminae sunt.

Quod stoici fide historiarum, & poetarum figmenta inani physica ratione peruertunt, & quae miseriae, & turpitudines de Dijs referantur. Cap. XVII.

o B has rationes stoici alio uersus Deos interpretantur. Et quia non praudent quid sit in uero, conantur eos cum reru naturalium ratione coniungere, quos Cice. secutus de dijs, ac religionibus eorum hanc sententiam tulit. Videtis ne igitur, ut a physicis rebus bene, atque utiliter inuentis tracta sit ad comentitios, ac fictos Deos: quae res genuit falsas opiniones, erroresque turbulentos, superstitiones pene aniles, & formae enim deorum nobis & aetates, & uestitus, ornatusque noti sunt. Genera praeterea, coniugia, cognationes omnes, omniaque tractata ad similitudinem imbecillitatis humanae. Quid planius, quod uerius dici potest: Romae philosophiae princeps, & amplissimo sacerdotio praeditus, commentitios, ac fictos Deos redarguit, quorum cultus superstitiones pene aniles esse testatur, falsis opinionibus, erroribusque turbulentis implicatos homines esse queritur. Nam totus liber tertius de natura deorum in omnes funditus religiones evertit, ac delet. Quid ergo a nobis expectatur amplius: Num eloquentia superare possumus Ciceronem: minime id quidem, sed fiducia illi defuit ignorantia ueritatem. quod ipse simpliciter in eodem opere confitetur. Ait enim

F ij